

Snov za razmišljanje

V italijanski javnosti je pred kratkim vzbudila pravo senzacijo vest, da je ustavno sodišče s svojo razsodbo proglasilo za protiustavno in torej nezakonita nekatera določila zakona, ki ureja gradnjo tako imenovanih ljudskih in cenenihih stanovanj in ki je znan po predlagatelju, bivšem ministru, republikancu Bucalossiju. Ministrski svet je moral zato na vrat na nos sprejeti nove zakonske ukrepe, da se odpravi praznina, ki je nastala na tako važnem področju, kot je skrb za odpravo stanovanjske stiske, kar je med drugim povezano z vrsto temeljnih industrijskih dejavnosti.

Ustavno sodišče je razsodilo, da so protizakonita tista določila zakona Bucalossi, ki se tičejo razlastitvenega postopka, oziroma odškodnine za razlaščenca zemljišča. Protizakonita je zlasti višina odškodnine, ki jo je določal zakon, saj ni bila v skladu s ceno na tržišču, temveč je bil za njeno določitev odločilen katastrski značaj zemljišča (travniki, pašniki, obdelovalna zemlja itd.). Sam predsednik ustavnega sodišča Amadei je v televizijskem razgovoru zelo nazorno orisal razloge, zaradi katerih so omenjena zakonska določila krivična in torej nezakonita. Navedel je med drugim primer dediščine, pri kateri morajo lastniki podedovanih nepremičnin plačati državi visoke davke za vknjižbo, zatem pa se pojavi občinska uprava ali kaka druga javnopravna ustanova, uvede razlastitveni postopek in izplača za odvzeta zemljišča smešno nizko odškodnino, ki nikakor ne ustreza višini davka, ki ga je lastnik že bil plačal ob ureditvi dediščine.

Glede na socialni ustroj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji je treba priznati, da so premnogi naši ljudje občutili na lastni koži krivičnost teh in podobnih zakonskih določil ter so mnogi posamezni pripadniki naše manjšine kot tudi celotna narodnostna skupnost do zdaj imeli ogromno in vsekakor neprecenljivo škodo. Dovolj je, da se le nekoliko ozremo po Tržaški in Goriški, pa bomo ugotovili, koliko zemlje so »požrle« velike cestne infrastrukture in, zlasti v predmestjih, gradnja ogromnih stanovanjskih blokov.

Tudi v tej številki lista omenjamo primer Kolonkovca, kjer namerava tržaška občinska uprava v okviru odobrenega načrta za gradnjo tako imenovanih ljudskih in cenenihih stanovanj razlastiti zemljišča, ki

dalje na 2 strani ■

Potrebne so naše lastne gospodarske pobude

Zadeva s Kolonkovcem, kjer gre zdaj za to, da se prepreči dejansko nasilno (čepav z zakonom krito) odvzemanje slovenske zemlje, zemlje kmetov in vrtnarjev, v prid masovnih gradenj, za katerimi se gotovo skrivajo politične in finančne špekulacije, saj bodo zaokrožile desetine milijard, ki bodo pristale v žepih gradbenikov in posrednikov, je ponovno opozorila našo javnost, da je nekaj narobe tudi pri nas samih.

V naših vaseh in predmestjih, vseh po vrsti, se neprestano gradi in kadarkoli kdo od drugod obišče te vasi, opazi skupine novih hiš. Mnogo njihovih lastnikov je od drugod. Otroci, ki se pode okrog hiš, govore italijansko in če se hočejo vaški otroci iz soseščine igrati z njimi, morajo govoriti italijansko. Odnosi med novimi naseljenci in domačini se prav tako odvijajo v italijanščini. Toda pri teh naseljencih ne gre za ljudi, ki bi se bili naselili na razlaščenca zemlji. Zemljo so pošteno kupili. Marsikom pa pri tem pomagali prijatelji ali razne ustanove.

Tu pa se pojavlja vprašanje, kako da imajo tujejezični ljudje tako lahek pristop do nakupa naše zemlje, medtem ko je zelo, zelo težko priti do stavbišča v naših vaseh slovenskim ljudem iz Trsta ali celo domačinom, ki nimajo hiše, zlasti mladim.

Vzroka sta predvsem dva. Pomanjkanje informacij in pomanjkanje kapitala, kar pa bi lahko strnili v ugotovitev, da ni nobene

organizirane pobude s slovenske strani. Nekaj krivde je tudi pri tistih, ki prodajajo zemljišča. Bogve zakaj se menda obotavljajo prodati slovenskim kupcem, verjetno iz bojazni, da bi se morali pokazati »dostojni« in dati stavbišče bolj poceni, ker se bo kupec skliceval na to, da je vendar domačin oziroma Slovenec. Pri tujcu pa ni treba imeti nobenega pomisleka in obzira. Lahko mu postavijo ceno, kakršno hočejo, in v veliki večini primerov jo tudi plača, računajoč z inflacijo in tolažec se s tem, da se mu bo tista cena že čez nekaj let zdela nizka. Italijani tudi lažje dobijo kredite za zidavo hiš, medtem ko je Slovincem skoro nemogoče dobiti kredit, ker če hoče dobiti posojilo (ki nikakor ne bo zadostovalo za kritje stroškov zidave), mora nuditi jamstvo banki prav v obliki zemljiške posesti, ki je nima.

Slovinci na Tržaškem nimamo nobene gospodarske ustrove ali službe, ki bi nudila interesantom informacije, kje bi lahko kupili kako stavbišče ali staro hišo, da bi jo preuredili za svoje potrebe. Imamo ustanove, ki se ukvarjajo z »visokimi« gospodarskimi problemi, študijami o vsakovrstnih »strukturah«, toda ustanove, ki bi se ukvarjale s takimi praktičnimi vprašanji in ki bi morala imeti narodnoobrambni značaj, nimamo. Nobena »strešna« organizacija se ne briga za to, vse mirno in de-

dalje na 2. strani ■

SPET ODLAGANJE?

Medtem ko pišemo, se v Rimu še ni zaključil vsedrjavni kongres krščanskodemokratske stranke, ki so ga opazovalci pred začetkom označili za najpomembnejši politični dogodek v tem letu. Glede na njegov dosedanji potek pa bi danes težko pritrtili taki oznaki. Na kongresu je namreč z večino glasov prodril predlog, naj novega političnega tajnika izvoli strankin vsedrjavni svet, kar pomeni, da se Krščanska demokracija s tem vrača na svoje stare pozicije, saj takšna sprememba strankinega statuta v sedanjih pogojih znotraj stranke pomeni predvsem ponovno razbohotitev bojev med posameznimi strankinimi strujami, sklepanje zavezništva bolj na osnovi osebnih simpatij med posameznimi veljaki kot na osnovi jasnih političnih programov. Pri izvolitvi novega tajnika bodo torej prevladovali interesi posameznih strankinih prvakov, s čimer bosta vpliv in ugled novega tajnika nujno ošibljene.

Osrednje vprašanje na kongresu so bili seveda odnosi med Krščansko demokracijo in komunistično partijo. Iz dosedanje razprave je razvidno, da stališče dosedanjega tajnika Zaccagninija, po katerem bi se morala nadaljevati politika soočenja s komunisti, ni naletelo na odobravanje večine delegatov. Večji uspeh so imela, kot kaže, izvajanja tistih govornikov, ki so opozarjali, da bi morala Krščanska demokracija raje posvečati pozornost svojim tradicionalnim zaveznikom, kot so socialdemokrati, republikanci, liberalci in socialisti, češ da novi odnosi s komunistično partijo niso odvisni samo od stranke relativne večine, temveč morajo o tem kočljivem vprašanju soodločati vse demokratične stranke.

Vse torej kaže, da Krščanska demokracija na tem kongresu ni rešila temeljnega vprašanja, temveč da se bo razprava nadaljevala predvsem v okviru strankinega vsedrjavnega sveta.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 24. februarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.00 Poslušali boste; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Kralj Oh in kraljestvo Joj«, radijska veseloigra za otroke, (Zora Tavčar) Radijski oder; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 »Mesečnik«, variete; 15.00 Šport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 25. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.45 Socialna problematika; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Po stopinjah staršev; 12.00 »Mesečnik«, variete; 12.40 Filmska glasba; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Zdaj pa zapojmo!«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas in usodna dediščina«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Zarko Hrvatič in pianist Aleksander Rojc v palači Attems v Gorici; 17.45 Glasbeni drobiž; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 26. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Christian Dietrich Grabbe: »Don Juan in Faust«, tragedija; 9.45 Glasba v razvedrilo; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Vam še ugajajo? 12.00 Kulturno pismo; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano! 15.00 Rezervirano za... 15.30 Postni govor; 15.40 Doba kantavtorjev; 16.00 Kulturna rubrika slovenskih časopisov v Italiji; 16.20 Veliki izvajalci lahke glasbe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Zarko Hrvatič in pianist Aleksander Rojc v palači Attems v Gorici; 17.45 Sestane z Edith Piaf; 18.00 Slovenska dramatika po letu 1945; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 27. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Iz naših oddaj; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Umetnice jazza; 12.00 »Pod Matajurjan«; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Odprimo knjigo pravljic«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali usodna dediščina«; 15.00 Glasbeno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 17.30 Slavniki pevci; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 28. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Christian Dietrich Grabbe: »Don Juan in Faust«, tragedija v 4. dejanjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Jugoslovanski pevci; 12.00 Mikrofoni v razredu; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Tomi na obisku«; 14.30 Na goriškem valu; 15.00 Mladji pisci; 15.15 Najnovejša izdaja plošč; 16.00 Poslušajmo film; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe z nabožno tematiko; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 29. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Iz naših oddaj; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.20 Domače popevke; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 13.40 Glasbena panorama; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Kje je napaka?«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali usodna dediščina«; 15.00 Po končani univerzi; 15.30 Postni govor; 16.00 Mikrofoni v razredu; 16.30 S pesmijo po svetu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 1. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Christian Dietrich Grabbe: »Don Juan in Faust«, tragedija v 4. dejanjih; 9.40 Plesni orkester RTV Ljubljana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 12.00 »Nas anu zutra — danes in jutri«, oddaja o Reziji; 12.30 Pesem poje o... 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence; 14.30 »Vse lepo, vaš Peter!« 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Zaklad v Vahti«, radijska igra, (Jože Seražin), Radijski oder; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Kdo se boji Jimmyja Carterja?

Dokazano je že, da se nihče ne boji Virginije Woolf, čeprav se po teatru kar naprej postavlja to vprašanje. Prav tako pa se je tudi že jasno izkazalo, da se nihče ne boji Jimmyja Carterja, tudi če rad kaže svoje velike zobe. O Afganistanu se ne piše več na prvih straneh listov in televizija komaj še kdaj omeni tamkajšnje dogajanje. To je plus za Ruse. Ljudje so vzeli vdor na znanje in zahvalili Boga, da se ne tiče njihovih držav. Vsaj zaenkrat ne. Carter počasi opušča misel na kakšne odločnejše pobude in se osredotoča na bojkot olimpijskih iger, a kaže, da se mu tudi to ne bo posrečilo. Sovjetska diplomacija je šla v odločno protiofenzivo in olimpijski odbori po veliki večini niso za bojkot, saj v tem primeru bi bil verjetno konec olimpijskih iger. Ondas so poročale tiskovne agencije, da je sovjetska policija tepla v Gorkiju Saharova in njegovo ženo. To bi bilo povzročilo pred kakim mesecem še senzacijo, zdaj je tudi ameriška javnost to skoro brezbrizno vzela na znanje. Očitno so sovjetski po-

litični strokovnjaki dobro vnaprej preračunali ameriško in svetovno reakcijo na vdor v Afganistan.

Tudi glede talcev v Iranu je prešla pobuda zdaj že čisto v iranske roke. Carter molči in se zanaša na čas in na Združene narode. Ni več slišati o ameriških vojnih ladjah v Perzijskem zalivu in tudi ne o gospodarskem pritisku na Iran. Marsikdo se sprašuje, kaj je pripravilo Carterja do tega, da se je tako glede Afganistana kot glede Irana tako potegnil nazaj, da je to že podobno umiku. Nekateri menijo, da neodločno obnašanje evropskih zaveznikov Amerike, posebno pa Nemčije, Francije in Italije, ki si zaradi Afganistana (marsikateri državnik niti ne ve, kje ga je iskati na zemljevidu) in zaradi nekaj ducatov Američanov, ki so zaprti kot talci v Teheranu, ne splašča kvariti odnosov z Rusi, zlasti pa ne kupčij, ki jim gredo po umiku Američanov iz konkurence še bolje v klasje. Najbolj pa pri vsem tem manjka Zahodu jasnih političnih načel in odločnosti.

Potrebne so naše lastne...

■ nadaljevanje s 1. strani

jansko brezbrizno gledajo, kako naše vasi spreminjajo svojo pobodo, ki postaja vedno bolj tuja, in kako začenjajo v narodnostnem pogledu toniti, v precejšnji meri tudi po krivdi občinskih uprav, ki nimajo čuta za take, zlasti ne za narodnostne probleme in jim je pri srcu predvsem stvar »proletarske vzajemnosti«.

Ali se res nobena politično-gospodarska slovenska organizacija ne čuti dolžna, da bi se začela ukvarjati s tem vprašanjem, ki je tako važno za narodnostno in ekološko podobo naših vasi, še posebno važno pa za naše mlade zakonske pare? In ali zares ni mogoče, da bi naše banke namenile za posojila za zidavo hiš ali za prodajo in prenovitev starih hiš v značilnem našem kraškem slogu določeno vsoto denarja, in to tako, da bi se ne ozirale samo na jamstvo

v zemlji, ampak tudi na jamstvo v značaju in človeških kvalitetah, v pridnosti, sposobnosti, poštenju, narodni zavednosti? Gotovo ni pričakovati tega toliko od bank kot takih kot pa od naših velikih političnih in gospodarskih organizacij, ki naj bi pridružile svoji »visoki« politiki tudi nekaj take »nizke«, pa za naše ljudi bolj važne politike. Njihova naloga bi morala biti, da na ta ali oni način — one bodo že vedele, kako — izbrskajo odnekod sredstva za nakup stavbišč in zidavo hiš za slovenske ljudi. To bi ne bil proč vržen denar, ampak posojila po normalnih obrestih, le da ne pod nemožnimi pogoji in jamstvi — jamstvo bi bila že samo stavbišče in hiša, ki bi prešla v dokončno last interesentov šele, ko bi bila odplačana ali vsaj v glavnem odplačana. Če je mogoče tako graditi v Nemčiji in drugod, zakaj ne pri nas?

Snov za razmišljanje

■ nadaljevanje s 1. strani

so že zdavnaj znana po svojih zlahtnih kulturah, s čimer bi se poleg vsega še bolj razcefralo narodnostno in socialno tkivo tamkajšnjega prebivalstva.

Razsodba ustavnega sodišča sicer nima neposredne zveze s posebnimi razmerami na manjšinskem oziroma narodnostno mešanem ozemlju, vendar po našem iz njega izhaja nauk, ki ga morajo zakonodajalci upoštevati tudi pri urejanju manjšinske problematike. Gre namreč predvsem za spoštovanje načela pravičnosti in enakopravnosti, ki morata veljati za vse državljane in ki ju je treba strogo izvajati na vseh področjih človeškega udejstvovanja. Razvoj omike in civilizacije ter gospodarskih dejavnosti ima svoje zahteve, vendar nikakor ni in ne sme biti v nasprotju z načeli pravič-

nosti, nikakor ne sme predstavljati grobe krivice niti za posameznika niti za skupnost, tem manj če se ta skupnost imenuje narodna manjšina.

Gre sicer za preprosto, vsakomur dostopno modrovanje, ki pa je v naših tržaških in goriških razmerah vodilnim večinskim krogom žal tuje, saj smo imeli in še imamo priložnost ugotovljati, kako na primer velika večina svetovalcev v tržaškem in goriškem občinskem svetu z nekakšno naslodo glasuje za vsak predlog o razlastitvah, čeprav imajo te — kot zgovorno dokazuje razsodba ustavnega sodišča — mnogokrat značaj prave pravice kraje.

V naših razmerah omenjena razsodba vsekakor nudi snov za razmišljanje sestavljavcem osnutka za zakonsko zaščito naše manjšine v Italiji.

Obisk Slovenske skupnosti pri predsedstvu SZDL

V sredo, 13. t. m. je predsednik SZDL Slovenije Mitja Ribičič sprejel v Ljubljani deželno delegacijo SSK. Sestanka so se za SZDL udeležili še Bojan Lubej, Ivan Renko, Jože Hartman in Danilo Turk, za SSK pa Bratuž, Štoka, Terpin, Harej, Paulin, Gradnik, Gombač in Terčon. Razgovorom je prisostvoval še generalni konzul SFRJ v Trstu Stefan Cigoj.

Predsednik Ribičič je delegacijo SSK najprej seznanil z zdravstvenim stanjem maršala Tita, nato je orisal trenutni mednarodni politični položaj s posebnim poudarkom na sodelovanje med sosednimi državami. Govor je še bil o izvajanjih osimskih sporazumov in na vlogo, ki bi jo morala imeti manjšina kot aktiven most med sosedi.

Bratuž je v pozdravnem govoru najprej voščil predsedniku Titu čimprejšnje okrevanje, nakar je rekel, da si SSK pričakuje stvarne podpore od matične domovine za doseg zaščitnega zakona, kot je predviden v osimskih sporazumih.

Štoka je obrazložil stališče SSK po junijskih volitvah z natančno analizo celotnega političnega položaja, zlasti kar zadeva poskus novih volilnih zavezništav ter sedanje deželne krize, kateri zaenkrat še ni videti izhoda. SSK je mnenja, da je treba to krizo čimprej rešiti, saj je sedanje mrtvilo

na deželni ravni zlasti škodljivo za reševanje vprašanj, ki neposredno zadevajo našo manjšino. Štoka je poudaril že znano stališče SSK do industrijske cone na Krasu, kateri SSK nasprotuje, čeprav se ne misli vključiti v razne pobude Slovincem in Jugoslaviji nasprotnih sil, ki skušajo z natolcevanjem in izkoriščanjem dobre vere še

slabšati sožitje med narodnostnima skupnostima v Italiji. SSK je prepričana, je še dejal Štoka, da se bo v tem letu odločalo o zaščitnem zakonu za slovensko manjšino. Ta zakon mora biti čim boljši in predvsem mora zajeti vse Slovence v deželi, brez kakih razlik med pokrajinami. Zato je SSK mnenja, da sta bolj kot kdajkoli prej potrebna akcijska enotnost vseh Slovencev in odločna podpora matične domovine.

Uradnim poročilom je sledil plodni razgovor med člani delegacij, kjer je jasno prišlo do izraza skupno gledanje na vsa vprašanja, ki se tičejo življenja manjšine.

Obletnica plebiscita na Koroškem

WAGNER VABI SLOVENCE

Koroški deželni glavar Leopold Wagner se je prejšnji teden sestal z odposlanstvom obeh slovenskih osrednjih organizacij na Koroškem, ki sta ga vodila dr. Matevž Grilc in dr. Franci Zwitter. Predmet razgovora, ki je trajal dve uri, je bila proslava, ki jo deželna vlada namerava prirediti v letošnjem oktobru, ko bo poteklo 60 let od plebiscita na Koroškem. Deželni glavar je dejal, da mora po njegovem letošnja proslava biti vsebinsko drugačna od dosedanjih in da ne bi zlasti smela razdvajati prebivalstva na Koroškem.

Predstavniki koroških Slovencev so izjavili, da so pripravljene sodelovati na uradni deželni proslavi, če jim je zagotovlje-

no, da bodo že med pripravami lahko povsem enakopravno sodelovali. Zahtevali so, naj na uradni proslavi nastopi tudi slovenski govornik, naj se v uradni program prireditev vključi Oktoberski tabor in naj se skliče mednarodni simpozij, ki naj znanstveno obdela zgodovino ter prouči posledice plebiscita. Program simpozija naj pripravi komisija, v kateri naj bodo predstavniki deželne vlade, univerze v Celovcu ter obeh osrednjih slovenskih organizacij.

Zastopniki Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij so deželnega glavarja opozorili na vsebino spomenice, ki so jo bili v lanskem decembru izročili zveznemu kanclerju Kreiskemu in ki vsebuje seznam ukrepov za uresničitev 7. člena avstrijske državne pogodbe ter tudi navaja roke, v katerih bi pristojne oblasti morale ukrepe sprejeti. Slovenski predstavniki so v tej zvezi naglasili, da bi morala koroška deželna vlada odobriti ukrepe, ki sodijo v njeno pristojnost, kar bi predstavljalo pomemben korak na poti k uresničevanju 7. člena državne pogodbe, ki zagotavlja manjšini zaščito njenih pravic.

Po razgovoru z deželnim glavarjem so se predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij sporazumeli, da bodo imenovali v pripravljalni odbor za proslavo plebiscita dva zastopnika, ki bosta predvsem ugotovila, ali jima je zagotovljena dejanska enakopravnost in ali je odbor pripravljen upoštevati njune predloge.

Obe osrednji slovenski organizaciji pa bosta 15. maja priredili v Domu glasbe v Celovcu proslavo ob 25-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe in 35. obletnici zmage nad fašizmom in osvoboditve Avstrije. Slovenski predstavniki so izjavili, kako pričakujejo, da se bodo te proslave udeležili tudi predstavniki koroške deželne vlade.

—O—

BOLEZENSKO STANJE PREDSEDNIKA TITA

Titova odporna narava se še vedno upira. Iz zdravniških poročil pa je razbrati, da se njegovo stanje, čeprav je v določeni meri stacionarno, v splošnem vendarle slabša, ker mu odpovedujejo srce in ledvice (moralo so mu namestiti umetno ledvico). Moralo bi nastopiti nekaj izrednega, da bi si jugoslovanski predsednik spet opomogel. Vendar vse kaže, da tako upanje še vedno živi in prihaja do izraza v raznih uradnih izjavah, če ne v zdravniških uradnih obvestilih.

Lino Legiša Zlikani Slovenec

Zadnja številka štirinajst dnevnika *Naši razgledi* je objavila članek uglednega jezikoslovca in esejista Lina Legiša, ki je, kot znano, doma iz naših krajev, o sodobni knjižni slovenščini in njeni izumetničenosti ter potrebi, da jo napravimo spet bolj ljudsko, pristno in sočno. Članek »Zlikani Slovenec« se nam zdi tako zanimiv in važen, da ga ponatiskujemo in napravljamo tako dostopnega širši javnosti tudi na našem ozemlju.

Uredništvo N. L.

I.

Na malem zaslonu risanka iz dolge vrste zgod in nezgod junaka leva. To je gospod starega kova, velja za kralja, zato je postavljen pokonci in se drži stanu primerno, zmerom pripravljeno, da se požene v drzna, navadno ponesrečena in smešna početja. Ali najbolj zabavno je, kako govori. V Zagrebu so mu oskrbeli ime nitno govorno preobleko: starinsko hrvaščino, izbrano, visokostno, z nasladnimi glasovnimi prelivi. Pravi užitek.

Bi mi zmogli kaj takega? Ne morda noviškega, čitalniškega, rodoljubarskega ali novoilirskega, kar je vsakemu očitno staro, pač pa jezik s tančinami, ki se je že prevesil, pa se zdi, da je še pravkar imel največjo oblast in prilačnost. Najbrž ne brez težav. Kako, če se pa oni Hrvati in Srbi, lahko prosto prepuščajo iskrivi živi besedi, kakršno tudi drugače, vsaj povečini, govorijo, čutijo zato posebnosti svojih govorov, ki tudi niso brez različnosti, in bi še prej opazili ostarele izraze. Mi pa imamo pri svojem jeziku radi pridržke, tolikokrat omejujemo prostost živega govorjenja in ga pred-

stavljamo v obrezane oblike šolske »pravilne« slovenščine. Kje naj tukaj vzgojimo tanek posluh za prestarelo in togo, ko je v knjižni rabi vse polno besed in oblik, ki se jim je življenjski vek že kdaj iztekel, pa veljajo za najbolj v redu. Če misli pripovednik, da poživlja z narečnostjo, pa vpleta vmes knjižne starine, ki z njegovim krajem nimajo nobene zveze. Če naletiš na prastari ako, ki ga večina že nekaj sto let pozna samo iz knjige, celo v prleških kmečkih zgodbah, ki hočejo biti realistične, ali v znanstveni obravnavi, še pri mladem človeku, ki nabira slenge in bi torej moral ločiti časovno plastnost.

Res je, da so se pisatelji s čutom za resničnost kdaj pa kdaj posmehovali takim starinam in sploh odmikanju od trdnih tal, vendar se nekajkrat tudi niso mogli ubraniti močnemu nagnjenju, ki je v Slovincu, da bi bili zlikani, da bi bili prišteti v pravo kulturno družbo, čeprav smo pri tem zgubljali nemalo prvinske naravnosti. Na novjših eksperimentalnih odrih so se mladi začeli upirati takemu polepšavanju. Včasih je za to poskrbelo spretno preneseno tuje besedilo, v katerem se je naravno izražanje navidez brez osti zadevalo ob narejeno, že prevešeno. Vendar koliko jih je bilo, ki so čutili rahel posmeh za skoraj igrivim jezikovnim namigavanjem. Ne bi kar tako zavrnil misli, da je nerodovitna šolska prečiščenost, urejenost in narejenost pripomogla tudi k divjim, včasih že otročjim jezikovnim izgredom, ki se počasi polegajo. Žal ne s posebnim uspehom, kako so ustvarjalnost preradi zamenjavali z zunanjim (Dalje na 7. strani)

Za enoten nastop vseh demokratičnih sil v obrambo Kolonkovca

Pokrajinsko tajništvo SSK ugotavlja, da je bil pravkar minuli teden posebno pester na dogodkih, ki neposredno ali posredno zanimajo Slovence in njihove življenjske probleme. Deželno zastopstvo Slovenske skupnosti je opravilo obisk pri predsedstvu SZDL Slovenije, na katerem sta si obe strani izmenjali informacije in stališča o obravnavanih problemih v zvezi z izvajanjem osimskih sporazumov s posebnim ozirom na globalno zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji, glede katere je bilo poudarjeno z obeh strani, da ima tudi zvezna vlada določene pristojnosti.

Nadaljevale so se odločne akcije prebivalcev Kolonkovca proti nepotrebnemu razlaščenju in pri tem jih solidarno spremlja slovenska javnost in dober del tudi italijanskih someščanov. Solidarnost so jim izrazili tudi razlaščenci iz Štandreža pri Gorici. Prav po zaslugi teh njihovih odločilnih nastopov so se prepričali nepopravljivi dogodki, ki bi lahko onemogočili učinkovitost vseh nadaljnjih prizadevanj, kar je po mnenju SSK odločilnega pomena. Iz nekaterih virov se je namreč zvedelo, naj bi na pri-

Slovenska skupnost poudarja, da ni prav nič spremenila oz. »zavrgla svojega prvotnega stališča«, ampak od vsega začetka z vsemi svojimi močmi podpira upravičen boj Kolonkovčanov proti razlastitvam njihove zemlje in domačij. Zato tudi ponavlja svoj predlog, naj bi vse demokratične politične in druge sile s skupno izjavo ali stališčem postavile tržaško občino, ki jo trenutno vodi Lista za Trst, pred odgovornost zaradi uničevanja dragocenih zelenih površin in nesmotrne urbanistične politike.

Kljub vsakovrstnim obljubam se kriza tržaškega gospodarstva pogloblja prav na področju zaposlovanja v obratih žveljske industrijske cone. Na to dejstvo je med drugim hotela opozoriti četrtkova splošna stavka. V zvezi z zaključnim zborovanjem stav-

kujočih delavcev, italijanskih in slovenskih, moramo obžalovati, da ni od več govnikov niti eden spregovoril v slovenščini, kar vsekakor objektivno lahko nudi kritje protiosimskim silam glede enakopravnosti obeh narodnosti in jezikov.

K poročanju tiska o morebitnem organiziranju referenduma o prosti industrijski coni na Krasu, izvršni odbor SSK pripominja, da ni prejel nobenega zadevnega vabila in da SSK ni torej pristopila k nobenemu odboru za omenjeni referendum.

SOLIDARNOST S PREBIVALCI NA KOLONKOVCU

Sekcija Slovenske skupnosti za Vzhodni Kras, zbrana na svojem sekcijem kongresu v petek, 15. februarja na Opčinah, je soglasno izglasovala resolucijo, s katero izražajo podporo in solidarnost s prebivalci na Kolonkovcu, ki jih hočejo razlastiti in s tem gospodarsko obubožati in narodnostno uničiti.

Predstavnik SSK o načrtih za ljudske in cenene gradnje v Trstu:

»Kraljestvo tehnološke in masovne more«

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka in občinski svetovalec SSK v Trstu prof. Aleš Lokar sta naslovila na deželno vlado, oziroma na tržaški občinski odbor interpelaciji v zvezi z načrti za ljudske in cenene gradnje (PEEP) v tržaški občini. Svetovalec Štoka zahteva, naj deželna vlada posreduje, da se ne bo delala škoda prizadetemu prebivalstvu, občinski svetovalec Lokar pa zahteva, naj tržaški občinski odbor ne prične z izvajanjem teh načrtov in naj sproži obširno razpravo med vsemi komponentami v mestu, med njimi tudi s slovensko manjšino, da se najde pravična in sprejemljiva rešitev.

Interpelaciji predstavnikov Slovenske skupnosti najprej ugotavljata, da načrti za gradnjo ljudskih in cenениh stanovanj izhajajo iz zgrešene predpostavke, kar se tiče demografskega razvoja v Trstu, saj je znano, da število prebivalstva pada in ne narašča.

Razlastitve, ki so povezane z omenjenimi načrti — nadaljujeta Štoka in Lokar — povzročajo škodo prebivalcem prizadetega področja in tamkajšnjemu cvetočemu vrtarstvu, kar ima za posledico podražitev povrtnine na tržaškem tržišču. Slovenska predstavnika poleg tega opozarjata, da cena kvadratnega metra stanovanja ob koncu gradnje nikakor ni »ljudska«, zaradi česar imajo škodo tisti, ki bi stanovanja hoteli kupiti. Štoka in Lokar ostro grajata tudi gradbene načrte, o katerih trdita, da pripadajo bolj »kraljestvu tehnološke in masovne more kot arhitekturi po človeški podobi«.

Te stavbe bodo — poudarjata slovenska predstavnika — kvarile zunanji videz mesta in njegove prelepe okolice, občinski upravitelji pa niso nikdar razpravljali o teh načrtih z neposredno prizadetim prebivalstvom. Štoka in Lokar na koncu ugotavljata, da bo, kot že tolikokrat v zgodovini Trsta, tudi tokrat imelo od teh posegov škodo le avtohtono slovensko prebivalstvo, ki se mu po drugi strani še vedno ne priznavajo najosnovnejše narodne, gospodarske in socialne pravice.

—o—

SLOVENSKI KLUB v Trstu
Ulica sv. Frančiška 20/II
priredi v torek, 26. februarja, ob 20.30
SREBRNE NITI
LJUDSKE PESMI

Ženska skupina »Stu ledi« bo predstavila pevsko izročilo na Slovenskem v pristni, nepripravljeni obliki: kot prva tovrstna skupina pri nas želi namreč ovrednotiti starožitne prvine naše glasbe. V izboru iz vseh slovenskih pokrajin so zastopane naše bolj ali manj izrazite ženske pesmi.

Skupino vodi **Nadja Kriščak**, spremni tekst pripravil **Marko Kravos**.

—o—

DAROVI IN PRISPEVKI

Gospe M.P. in Z.C. sta darovali v sklad Novega lista 20 tisoč lir.

POKRAJINSKI KONGRES SSK V TRSTU

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti za Tržaško bo dne 1. in 2. marca na sedežu v ul. Machiavelli 22 za razpravo o poročilih ter volitve novih vodstvenih organov. Začetek ob 17. uri. — Vabljeni vsi člani.

stojnih upravnih ravneh že začeli proučevati možnost, da se popravi izbira ljudskih gradenj na Kolonkovcu. Odločilno vlogo bi v tem primeru morala imeti tržaški občinski odbor in občinski svet.

SSk v Trstu ni pristopila k akciji za referendum

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je na svoji redni seji v ponedeljek, 18. t.m., obravnaval predvsem zadnje priprave za pokrajinski kongres, ki bo 1. in 2. marca in katerega glavna novost bo v tem, da bo prvič organiziran po delegatskem sistemu, kar praktično pomeni, da bodo nove vodstvene organe (pokrajinski svet, predsedstvo kongresa, nadzorni odbor in raziščišče) volili delegati, ki so jih izvolile posamezne krajevne sekcije.

V zvezi z akcijami prebivalcev na Kolonkovcu proti nepotrebnemu razlaščenju SSK poudarja, da ni prav nič spremenila oz. »zavrgla svojega prvotnega stališča«, ampak od vsega začetka z vsemi svojimi močmi podpira upravičeni boj. V tem okviru se je njihova delegacija v preteklih dneh srečala z občinskim svetoval-

cem Lokarjem, ki ji je poročal o razpletu zadeve na tržaški občini.

K poročanju tiska o morebitnem organiziranju referenduma o prosti industrijski coni na Krasu izvršni odbor SSK pripominja, da ni prejel nobenega zadevnega vabila in da SSK ni torej pristopila k nobenemu odboru za omenjeni referendum. Hkrati pa izvršni odbor SSK obžaluje, da je določen tisk grobo napadel občinskega svetovalca prof. Lokarja, ki je na osebno vabilo bil navzoč na tiskovni konferenci o tem problemu in je vsem tam prisotnim razložil stališče Slovenske skupnosti do lokacije industrijske cone na Krasu ter izrazil svoje pomisleke do pobude za referendum, v kolikor bi le-ta imel za posledico protislovensko in protijugoslovansko gonjo ter poslabšanje odnosov med tu živečima narodoma.

Nov pravilnik za rajonske svete v Gorici

Na zadnji seji občinskega sveta v Gorici je prišlo do odobritve novega pravilnika za delovanje rajonskih svetov; razprave so se vlekale precej časa, približno štirje meseci so potekali od prvega posvetovanja med občinskim odbornikom in načelniki svetovalskih skupin ter predsedniki rajonskih svetov. Sami rajonski sveti so imeli več sej, na katerih so obravnavali osnutek pravilnika. Po končanih posvetovanjih se je debata začela v občinskem svetu, kjer je prišlo večkrat do živahne diskusije in besednih spopadov zlasti med komunisti in občinskim odborom, a tudi ostale skupine so imele določene pomisleke in so predstavile vrsto popravkov, ki pa jih sedanja večina ni upoštevala in sprejela; tako da so končno glasovali za nov pravilnik v celoti samo svetovalci Krščanske demokracije in socialdemokratske stranke, to se pravi strank, ki danes, po odstopu republikancev, sestavljajo občinski odbor. Pravilnik je bil tako sprejet z večino glasov. Komunisti in mislovci so glasovali proti pravilniku, vsi ostali pa so se vzdržali. Mogoče temu zadržanju je botrovalo tudi predvlastno ozračje, saj bomo čez nekaj mesecev volili za novo sestavo občinskega sveta in prvič v zgodovini goriške občine tudi neposredno za rajonske svete.

Kakšne so novosti

Dejstvo je, da se bo bodoče delovanje rajonskih svetov izražalo v izvajanju novega pravilnika, ki ga je predstavil občinski odbor, vse ostale stranke so imele določene pomisleke do celotnega postopka in izvajanja zakona o upravni decentralizaciji. Če se ni nobena stranka odločila, da podpre predloge odbora, pomeni, da nekaj le ni v redu: pomeni, da občinska uprava hoče omejevati delovanje konzult in da je letem dala precej omejene pristojnosti, čeprav je tudi res, da bo samo praksa v bodočnosti pokazala, ali je bila sedanja ureditev pravilna, kajti še tako dober in popoln pravilnik ne more dati vseh zagotovil za pravilno izvajanje državnega zakona; potrebna je v prvi vrsti politična volja občinskih upraviteljev, da zagotovijo vse možnosti za čim popolnejšo delovanje ra-

jonskih svetov, upoštevajoč pri tem voljo občanov in tudi nujno reorganizacijo občinskih uradov in upravnih struktur, da rajonski sveti začnejo redno in učinkovito delovati. Če te volje ne bo, so vse besede o novih pristojnostih in novih odnosih med upravitelji in prebivalstvom popolnoma prazne in brez vsake upravno-politične podlage.

Na vsak način, pravilnik je odobren in od vseh političnih sil je odvisno, kako se bo izvajal in v kolikšni meri bo predstavljal nov način upravljanja in sodelovanja s strani prebivalstva. Poglejmo na kratko, katere so novosti komaj odobrenega pravilnika. Predvsem ta, da bodo člani rajonskih svetov volili občani na podlagi predstavljenih kandidatnih list; po vsej verjetnosti bodo tradicionalne stranke postavile kandidate na svoje liste, ni pa izključeno, da se kje pojavi kaka lokalna lista ali lista (na primer radikalna), ki ni še prisotna v občinskem svetu. Dosedaj so člani konzult imenovale stranke in razne organizacije (kulturne, športne, sindikalne, gospodarske); po novem pravilniku bodo ti člani neposredno izvoljeni, to pa pomeni, da bodo rajonski sveti imeli tudi odločujoče pristojnosti in ne samo posvetovalnih, kot je bilo dosedaj; to je gotovo največja novost, vendar je bila tudi predmet najhujših polemik. Tu se v bistvu meri vsa odgovornost, ki jo občinska uprava nalaga novim upravnim organom. Državni zakon, ki določa nove norme za decentralizacijo (zakon 8.4.1976, št. 278), predvideva za rajonske svete, ki so neposredno izvoljeni, vrsto kompetenc in dolžnosti; rajonski svet odloča in sprejema sklepe glede javnih del in drugih občinskih služb, ki se izvajajo na območju rajonskega sveta. Tu je bila odločitev zelo važna, saj je odvisno od pravilnika, katere so pristojnosti, ki so pooblašene rajonskim svetom in tu se nam zdi, da je občinska uprava izbrala bolj restriktivno pot. Je že res, da Gorica ni Milan ali Rim, vendar pa bi morali ti lokalni organi imeti le večje pristojnosti, ki pripadajo rajonskim svetom sicer predvideva, da se tem pristojnostim lahko dodajo še druge, vendar ni pričakovati, da bo občinska uprava izrabila to možnost. Po večletni izkušnji, bi lahko

rekli, da ni bilo s strani občinske uprave največ poslušanja za potrebe prebivalstva, čeprav se je marsikje le kaj upoštevalo. Poleg omenjenih dolžnosti, ima rajonski svet še nadalje možnost dajati občinski upravi nasvete in predloge za celotno občinsko politiko, vendar vemo, da so te pristojnosti zelo omejene in posvetovalnega značaja, čeprav se nanašajo na važne sektorje, kot so na primer regulacijski načrt ali občinski proračun. Vsekakor pa je treba reči, da je delovanje oziroma uspeh določenih akcij odvisen tudi od predsednika in rajonskih svetovalcev; vsaj v preteklosti smo imeli take izkušnje, verjetno bo tako tudi v bodočnosti.

Slovenski predeli

Majhna sprememba je tudi v številu rajonskih svetov. Sedaj je goriška občina razdeljena na devet rajonskih svetov, po novem pravilniku pa je bil ustanovljen še deseti in sicer na območju Madonnine del Fante, med Podgoro in Ločnikom; to je majhno naselje, ki šteje približno tisoč prebivalcev, ki živi sicer ločeno od Podgore in Ločnika, je pa v teritorialnem pogledu del bivše podgorske občine; nima sicer kakih posebnih tradicij, ki bi opravičevale nastanek novega rajona. Morda se je občinska uprava odločila, da ga ustanovi, da se izogne polemikam, ki so v preteklosti nastale med podgorskim in ločniškim rajonskim svetom. Kar se tiče slovenskih predelov, ostane razmejitev ista, kot je veljala do danes. Prvotno je komunistična skupina v občinskem svetu predlagala združitev Podgore s Pevmo-Oslavjem-Štmavrom, kar je po našem nesprejemljivo. Pri razmejitvi občinskega teritorija je občinski odbor bil mnenja, da je treba ohraniti naselja taka, kot so, upoštevajoč etnične, kulturne in socialne posebnosti določenega kraja, kar je tudi edino pravilno.

Naše mnenje je, da je uvedba tega pravilnika važno dejstvo, čeprav bi bil pravilnik lahko tudi bolj sestavljen; izkušnja bo pokazala, v kakšni meri bo dobra volja občinskih in rajonskih upraviteljev pripomogla, da se spremenijo odnosi med upravitelji in prebivalstvom

—o—

NOVA PREDSTAVA DRAMSKEGA ODSEKA »ŠTANDREŽ«

V nedeljo, 10. februarja, je bila v dvorani »A. Gregorčič« premiera igre »Strogo zaupno« v izvedbi štandreške dramske skupine. Gre za sodobno burko Marca Camolettija, za prijetno zapleteno dogajanje, ki ga dramatik prikaže na odru; delo je režiral Emil Aberšek, ki je že lani kvalitetno pripravil štandreške igralce v komediji »Cvetje hvaležno odklanjamo«. V zadnjem delu so štandreški igralci pokazali svoje sposobnosti in zabavali številno občinstvo. V glavni vlogi je nastopila Majda Paulinova, ki je dokazala ponovno vso svojo igralsko spretnost, ob sodelovanju že nekaterih uveljavljenih igralcev, kot so Tabaj, Brajnik, Paulin, Mučič, Brešan, Cingerli, Šuligoj, Zavadlav; nekateri od teh so sicer mlajši, a so se znali vključiti v skupinsko podajanje. Tudi tokrat moramo reči, da nas je štandreška skupina popolnoma zadovoljila in navdušila, o čemer pričajo tudi številna priznanja.

Prešernove proslave na Goriškem

V začetku februarja so po raznih krajih Goriške bile Prešernove proslave ob prazniku slovenske kulture. Na vseh prireditvah je prišla predvsem do izraza volja naših ljudi, da se goji naša slovenska kultura in da se te manifestacije izražajo tudi v poudarjanju naših številnih odprtih vprašanj, kot so zakonska zaščita in ohranitev slovenske tradicije in slovenskega duha v naših ljudeh. Kultura pa je najintimnejši in najgloblji izraz naše narodne biti in zagotovilo za naš bodoči razvoj. To prepričanje je bila vodilna misel letošnjih Prešernovih proslav na Goriškem, ki so jih priredila društva včlanjena v Slovensko prosvetno zvezo in SPZ sama v goriškem Avdito-

riju, kjer so nastopile številne vokalne skupine iz zamejstva in Slovenije. Nekateri od nastopajočih so obiskali naslednjega dne, v nedeljo, 10. februarja, slovenske vasi in sicer Šovodnje, Pevmo, Štandrež in Števerjan. Posebno prijetno je bilo v Pevmi, kjer je nastopil prvič tudi domači otroški zbor, in v Šovodnjah, kjer so Prešerna proslavili skupno z desetletnico obstoja Sovodenjskega noneta; ta skupina je v tem obdobju dokazala visoko pevsko raven in se uveljavila v krajih po Goriškem in tudi drugod. Za svojo desetletnico so Sovodenjci izdali tudi ploščo z naslovom »Rožmarin«, na kateri je dvanajst pesmi; za nonet je bila letošnja proslava pravi praznik.

RAZPIS NATEČAJA ZA PORTRET JOSIPA RIBIČIČA

Odbor za poimenovanje šentjakobske osnovne šole v Trstu razpisuje nagradni natečaj za portret mladinskega pisatelja in pedagoga Josipa Ribičiča.

1. Portret se lahko izdelava v katerikoli slikarski tehniki in velikosti;
2. ustrezno študijsko gradivo (fotografije, literatura) je na razpolago udeležencem natečaja v Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ul. sv. Frančiška 20;
3. udeleženci natečaja morajo izročiti svoja dela najkasneje do 6. maja 1980 v Narodni in študijski knjižnici v Trstu;
4. vsak udeleženec natečaja mora označiti svoje delo s šifro, ki jo istočasno navede z osebnimi podatki v zaprtem pismu, priloženemu delu;
5. predvideni sta dve nagradi, prva v višini 200 tisoč lir, druga v višini 100.000 lir;
6. posebni ocenjevalni komisiji bo načeloval umetnostni kritik prof. Milko Renner.

Odbor za poimenovanje šentjakobske osnovne šole v Trstu po Josipu Ribičiču

HLADNEJŠE VREME

Lepim, sončnim in že skoro pomladnim dnevom v prejšnjem tednu, ko so cvetele na sončnih mestih že vijolice, zvončki in trobentice, je sledilo v ponedeljek spet bolj mrzlo vreme z burjo, ki je nagajala zlasti maskam, čeprav so ji pogumno kljubovale. Starejši ljudje, ki se spoznajo na vreme, pa pravijo, da je boljše, da je februar mrzel, kakor da bi nastopila prezgodnja pomlad, ki bi pripravila drevje k prezgodnjemu cvetju, nato pa bi cvetje posebno ob nenadni vrnitvi mraza. To bi seveda povzročilo slabo letino. Boljši je naravni ritem v naravi.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV
v Trstu

vabi na predavanje

OSEBNA IN SOCIALNA RAZSEŽNOST ODGOVORNOSTI

Predaval bo dr. Lojze Šuštar iz Ljubljane. Večer bo v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3, v ponedeljek, 25. februarja, ob 20.15.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»KDO SE BOJI VIRGINIJE WOOLF?« ZADNJIČ NA ODRU

V nedeljo, 24. februarja, bo Slovensko stalno gledališče v Kulturnem domu v Trstu zadnjikrat uprizorilo igro Kdo se boji Virginije Woolf?, delo sodobnega ameriškega dramatika Edwarda Albeeja.

Drama je nastala v šestdesetih letih, vendar je tekst še vedno povsem sodoben in poln nenavadne sile; to je sila, ki se ji gledalec ne more upirati, moč, ki ga nasilno vodi po grozljivih poteh človekove notranjosti, po najskrivnejših predelih človekove psihe. O tej sili in moči dela in o veliki interpretacijski zmožnosti igralcev gotovo pričata izredna pozornost občinstva, ki je predstavo zelo dobro sprejelo, in pa odziv kritike, ki je prav tako bila delu nadvse naklonjena.

Albeejevo dramo je režiral Dušan Mlakar, v njej nastopajo Bogdana Bratuž, Anton Petje, Anica Kumer in Livij Bogatec. Scena je delo arh. Nika Matula, kostume je izdelala Marija Kobi.

Vse tiste, ki si predstave še niso ogledali, vabimo, da se udeležijo ene izmed ponovitev, ki si bodo sledile v petek, soboto in nedeljo, in se tako seznanijo s to zanimivo in nadvse posrečeno postavitevjo.

PUSTOVANJE V TRSTU

Kljub vsem težavam, ki gnjavijo Italijo in našo deželo, zlasti pa tudi Trst, je bilo pustovanje v našem mestu letos posebno živahno in veselo, če že morda ne toliko v restavracijah, pa vsaj na cestah. Po mestu so hodile številne skupine mask ter nešteti pari ali posamezniki. Mnogo je bilo seveda običajnih vsakoletnih mask, od dimnikarja in kuharja do Pike Nogavičke, vendar pa je bilo videti tudi precej izvernih. Odvratne pa so bile nekatere posebno okrutne in neokusne maske, kot npr. razni Drakule. Vse preveč je bilo tudi »duhovnikov« in policistov, oblečenih takorekoč v prave uniforme, kar bi lahko povzročilo zmedo. Dve maski sta izkoristili priložnost in sta oropali nekega zlatarja, vendar sta na begu izgubili plen.

»POLITIČNA IN KULTURNA ZGODOVINA SLOVENCEV SKOZI STOLETJA«

V Kulturnem domu v Trstu se nadaljuje ciklus predavanj, ki jih prireja Narodna in študijska knjižnica pod zgornjim naslovom. Do zdaj sta bili na sporedu dve predavanji univerzitetnega profesorja dr. Boga Grafenauerja. Na prvem predavanju je bila v središču pozornosti »država karantanskih Slovencev«, na drugem pa »križ za fevdalnega reda in kmečki upori«.

Ostala predavanja bodo po naslednjem vrstnem redu:

V sredo, 5. marca 1980, ob 18.30: dr. Ferdo Geštrin: »Verska reformacija in prva slovenska knjiga«; v sredo, 19. marca, ob 18.30: dr. Franc Zwitter: »Ilirske province«; v sredo, 2. aprila, ob 18.30: dr. Jože Pirjevec: »Marčna revolucija 1848 in razvoj slovenskega političnega programa«; v sredo, 16. aprila ob 18.30: dr. Janko Pleterški: »Slovensko vprašanje v prvi svetovni vojni (1914-1918) in nastanek države SHS«; v sredo, 14. maja ob 18.30: dr. Tone Ferenc: »Slovensko vprašanje v narodnoosvobodilnem boju (1941-1945) in preobrazba Jugoslavije v SFRJ«; v sredo, 21. maja 1980 ob 18.30: dr. Bogo Grafenauer: »Beneška Slovenija in Istra pod beneško republiko«.

NOVA ŠTEVILKA »ZALIVA«

Iz tiskarne je prišla nova dvojna številka revije »Zaliv«, ki prinaša med drugim skoro trideset strani obsegajoče zapiske Borisa Pahorja iz gora. V njih razpravlja o kulturnih, pa tudi o političnih problemih in to v obliki dnevnika, kar daje njegovemu pisanju poseben čar.

O Zalivu bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

PREŠERNOVA PROSLAVA V ROJANU

Srednja šola F. Erjavca vabi na Prešernovo proslavo, ki bo v soboto, 23. t. m., ob 19. uri v dvorani Marijinega doma v Rojanu, ul. Cordaroli 29. Na sporedu so recitacije, nastop pevskega zbora in glasbene skupine ter Linhartova komedija

Stari Slovani in Veneti

JOŽKO ŠAVLI

Kdo so bili »staroselci«?

Karantanija državna tvorba noriškega prebivalstva po propadu Rimljanov in potem, ko so razni germanski narodi oddivjali mimo v Italijo, med temi tudi Langobardi in pred njimi Goti.

Pojav Karantanije in slovenskega naroda je torej še vedno zavrt v skrivnost. Imena za karantansko prebivalstvo, ki so ohranjena po virih, dopuščajo vse pravkar omenjene možnosti. Karantanci so označeni z naslednjimi imeni:

Veneti, Vinedi, Winedi, Wandali, Sclavi, Sclau, Sclabi, Sclauani, Sclavorum gens, gens Sclavonica, generatio Sclavonica, gens Wandalarum, Sclaveni, Sclavinorum gentes, Carontani, Carentani,... (Kos, Gradivo I; Šafarik, Slawische Altertümer)

Oznaki »Sclavi« ter »Veneti« in njima podobne kažejo na jezikovno in s tem tudi na

rodnostno sorodnost, če ne že kar istovetnost. Oznaka »Carentani« je očitno posneta po imenu države Karantanije. Nikakor pa ne spada k temu, vsaj navidezno, oznaka »Wandali«, ki postavlja na glavo vse dosedanje pojme o »Germanih«, »Slovanih« ter drugih prvotnih narodih. Zakaj slovanski Sclaveni ne morejo biti isti narod kot germanski Wandali. Razen v primeru, da ustaljene razlage o starih Germanih ter starih Slovanih ne držijo in da je mogoče govoriti v teh primerih le o jezikovnih skupinah oz. jezikovnih družinah, ne pa o pranarodih. (Že na začetku tega spisa smo omenili primere, kako so npr. germanski govoreči Franki postali romanski Francozi ali germanski Langobardi romanski Italijani.)

Franc Jeza je v svojih spisih npr. razvil posebno skandinavsko teorijo o poreklu Slo-

vencev. Slovenci naj bi bili potomci dela Vandalov, ki so bivali sprva v Skandinaviji in so bili sosedje Gotov. Tudi oni so se, kot Gotje, izselili iz svoje prvotne skandinavske domovine v srednjo, potem v vzhodno Evropo, kjer je njih jezik dobil potem slovansko podobo. Oni bi morali biti tudi ustanovitelji Karantanije, ker še danes obstajajo številne podobnosti med Slovenci in Švedi in tudi drugimi Skandinavci: v izražanju, navadah, kmečki poljedelski in živinorejski kulturi (kozolci, itd.), v antropoloških znakih, socialni ureditvi vasi, ipd.

Jezevo navedbo so nekaj povsem novega in drugačnega od tega, kar smo doslej domnevali, čutili, mislili, da so na splošno narodele na živčen odpor. Najprej v slavističnih krogih, kar je razumljivo, saj ti krogi vse doslej enačijo jezik in narod. S tem je prekoračen delokrog slavistične znanosti, ker spada preučevanje narodnosti v področje narodoslovja (etnologije). Prizadeti so bili tudi zgodovinarji, saj je nekdo znova pokazal na dejansko praznino v zgodovinski sliki o nastanku Karantanije; praznino, ki so jo na hitro zamašili s povzetki nemških nacionalističnih razlag. Ustrašilo pa se je Jezovih navedb tudi slovensko izobraženstvo.

Zlikani Slovenec

(Nadaljevanje s 3. strani)

razgrajštvom in neiznajdljivim, neizbirčnim draženjem. To pa še zdaleč, ni znalo pridobivati človeka in ga vzgajati za večjo naravnost, ki je znamenje razgibanega, prostega, tudi razposajenega duha, vendar s čustvom za mero. Sicer ne bi nekateri pristali v baročno zgovornem cvetličanju, ki je kaj malo v skladu s časom in slovenskim značajem.

Pa smo vendar hodili lep čas po poti, ki nam je bila res primerna. Gledali smo, da je bila beseda širše sprejemljiva, po svoje odbrana, kakor je delala že ljudska pesem. Zadovoljili smo se s prav majhnim odstotkom izrazito knjižnih besed. Za jezik Devovih Pisanic je pisatelj v naših dneh pripomnil, da je še topel vzlet iz ljudskih ust. Na Prešerna, ki je nadaljeval od tam, pa tako ni treba kazati. Škoda le, da ni zadosti poznal posebnosti in težav, ki so jih imeli zunaj središča, posebej vzhodni Slovenci, ki bi zaslužili več pozornosti in potrpljenja in seveda tudi pravic, da si kje uredijo po svoje. Če človek pomisli, v kakšni čudni jezikovni zmešnjavi so tedaj tičali Srbi ali v kakšno so sebe in še nas zapletali Hrvati, bi sklepali, da pri nas ne bi bilo treba biti preveč v skrbeh. In vendar smo se mi v prenearedbah, ki naj bi ustvarile vseslovensko enotnost, marsikje zavozlali, oni so pa korenito odrezali, mrstvo počistili in se kmalu prav razmahnilo — kakor se po našem občutku vse drugače prosto, širokopotezno razmahujejo na odru, v filmu, pri svojih cestah ali kje drugje.

Morda se tudi pri nas le kaj premika. Dosti jih je, ki se jim upira romantično lepotenje, sploh prizadevanje, da bi bili kolikor se da nad tlemi. Miško Kranjec, ki je svoj čas doma veljavno podprl rabo osrednjega knjižnega jezika in s tem potrjeval slovensko enotnost, si je danes vzel pravico, da včasih speljuje besedo bolj po domačem govoru, kakor smo bili doslej vajeni. In niso zakričali, vsaj javno ne. Drugje, še posebno pri sosedih, je podobna skladnost, ki je daleč od centralističnega duha, sama po sebi razumljiva, tako rekoč dogovorjena.

(dalje sledi)

Priprava na škofov pastoralni obisk na Goriškem

V nedeljo, 24. februarja, ob 15.30, bo v zavodu sv. Družine v Gorici nadškof msgr. Peter Cocolin predsedoval sestanku predstavnikov slovenskega področja. Vabljeni so člani slov. področnega sveta (z osebnim vabilom) ter člani župnijskih pastoralnih svetov, cerkveni ključarji, redovniki in redovnice, predstavniki skupin, družtev in verniki posebno iz župnij, ki nimajo svojih predstavnikov v področnem svetu.

Poleg škofovega nagovora-obrazložitve pomena pastoralnega obiska, njegove teološke in pastoralne vsebine, dnevni red sestanka predvideva naslednja vprašanja:

pobude splošne in posameznih župnij, organizacijski problemi, ustanovitev delovnih skupin na področni in župnijski ravni.

Namen srečanja je pravočasno osveščanje in priprava slovenskega škofijskega občestva na ta značilni dogodek cerkvenega življenja. To srečanje z vsemi komponentami slov. občestva sledi srečanju škofa s slovenskimi duhovniki, ki je bil 10. januarja.

Pastoralni škofov obisk je v službi evangelizacije, pastoralne enotnosti in poživitev cerkvenega življenja. Za slovensko škofijsko občestvo ima izreden pomen tudi zaradi tega, ker ističasno stopa in veljavo škofov dekret o dekanijah-pastoralnih področjih. Kopije dekreta so bile poslone v prevodu vsem članom Področnega sveta in bodo na razpolago vsem, ki se bodo udeležili sestanka. Namen škofovega obiska je namreč tudi organska pastoralna dejavnost, ki predvideva »uresničenje stvarnega sodelovanja med različnimi komponentami božjega ljudstva, to je med duhovniki, redovniki, redovnicami in laiki«.

Delovanje Slov. področnega sveta bo tako v prvem letu obstoja osredotočeno na pripravo slov. občestva na škofov obisk in nato na povzetek in izvedbo pobud, ki bodo iz njega izvirale.

Da bi kdo ne dvomil, da cerkvena - občestvena dolžnost ne obsega tudi narodnega polja, je vabilu in dekretu dodan govor videmskega nadškofa ob 25. obletnici smrti buditelja beneških Sloven-

cev msgr. Ivana Trinka, ki se je vršila v Špetru v Slovenski Benečiji, 24. nov. 1979. Škof je med drugim poudaril:

»Gre za vprašanje (pravno vprašanje slovenske manjšine v videmski pokrajini), ki je v verskem pogledu prvenstvenega pomena... Prizadevati si za kulturni napredek naroda je dejanje vere, omike, kulture, napredka...«.

Škof je zaključil govor z besedami: »Dragi duhovniki, sem vam blizu, vas podpiram, vas branim in vas opogumljam v vašem dušnopastirskem delu in v prizadevanjih za uveljavljanje temeljnih pravic tega plemenitega ljudstva...«.

Škofov pastoralni obisk slovenskega področja (ki obsega tudi Slovence, ki živijo v italijanskih področjih) bo tako služil celotni prenovi slovenske manjšine v goriški škofiji.

Na razpolago udeležencem srečanja bo zato tudi knjižica preнове, ki so jo izdali slovenski škofje »Človek in kristjan v današnji slovenski družbi in Cerкви« in prvi priročnik »Župnijski pastoralni sveti«. Obe knjižici bi moral imeti vsak slovenski vernik, preštudirati bi ju morali zasebno in skupno na srečanjih področnega sveta in župnijskih svetov.

Namen škofovega pastoralnega obiska in celotne cerkvene verske preнове je povzet v zaključku uvoda priročnika: »Vsi (verniki) skupaj in vsak s svoje strani morajo hraniti svet s sadovi Duha (prim. Gal 5,22) in razširjati tistega duha, s katerim so prežeti ubogi, krotki in miroljubni, ktere je Gospod v evangeliju blagoroval (prim. Mt 5,3-9). Z eno besedo: »kar je duša v telesu, to naj bodo kristjani v svetu.«

Marjan Komjanc
predsednik Slov. področja - dekan

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE v Trstu
Kulturni dom

EDWARD ALBEE

KDO SE BOJI VIRGINIJE WOOLF?

v soboto, 23. t. m., ob 19. uri IZVEN ABONMAJA
v nedeljo, 24. t. m., ob 16. uri IZVEN ABONMAJA

zakaj ob možnosti, da Slovenci lahko tudi ne bi bili »Slovani«, se zdi, da bi ostali brez bratske zaščite slovanstva in prepuščeni na milost in nemilost nemškemu ali italijanskemu udaru.

Ne glede na skandinavsko teorijo slovenskega izvora pa načenja Jeza tudi toliko drugih vprašanj o slovenski samobitnosti v zgodovini, pri čemer se jasno zavemo, kako zelo je bila naša slovenska miselnost zadnjih sto let dresirana s panslovanstvom, da lastne slovenske narodnosti nismo niti videli niti iskali.

Znani in prizadevni slovenski zgodovinar Milko Kos je še po drugi vojni zapisal npr. naslednjo trditev:

Slovenec se v razdobju med koncem 6. in koncem 9. stoletja še ne loči od mejašev istega rodu in krvi (podč. jaz) na jugu in jugovzhodu (M. Kos, Zgodovina Slovencev, Ljubljana 1955, str. 34)

Gledalo se je torej na narod z idealnim modelom jezikovno in rasno čistega naroda. Kar je popolnoma nestvarno, namišljeno, navno. Kot če bi neka »višja sila« skrbela za ohranitev čistokrvne pasme konjev ali kakih drugih živali.

Namen tega spisa seveda ni ta, da bi

prišla na dan še kaka nova teorija o poreklu Slovencev. Bilo je le potrebno opozoriti, kako meglene in nejasne predstave o naši lastni preteklosti, kulturi in zgodovini se še držijo med nami, posnete predvsem po nemških razlagah in preoblečene v nekako prisiljeno panslovensko obleko. Iz njih izhaja tista porazna sodba o zgodovinsko suženjskem narodu Slovincih, za kar smo v stari monarhiji res veljali in bili prišteti med »nezgodovinske narode« Avstro-Ogrske. To pojmovanje se nas drži še danes, četudi je na dlani, da sega naša jezikovna, kulturna in narodnostna korenina daleč nazaj v predzgodovino.

VÍRI

Niederle Lubor, Narava in kultura starih Slovanov (XIV. poglavje kulturnega oddelka Slovenske starožitnosti), založila in izdala Knjižarna in papirnica Štoka, Trst 1926

Grivec Franc, Narodna zavest in boljše vize, Ljubljana 1944

Grivec Franc, Sv Ciril in Metod, Celje 1963

Tuma Henrik, »Krajevno imenoslovje«, Jadranski Almanah, Naša založba, Trst 1923

Tuma Henrik, »Naše planine«, Gospodarska čitanka, Goriška Mohorjeva Družba, Gorica 1925

Baedeker Karl, Die Sshweiz, Leipzig 1926

Enciclopedia Friuli - Venezia Giulia, Videm 1978, str. 1094

Klemenčič Vladimir, Koroška — karta in imenik slovenskih in nemških krajevnih imen, založba Obzorja, Maribor 1972

Dimnik Stanko, »Še enkrat: Geografska imena Kuk odpirajo zgodovino«, Planinski vestnik, Ljubljana 1975/6,7

Rebec Ivan, »Ali so bili Etruščani Slovenci?«, spis v ltd (5.11. — 31.12.), Ljubljana 1976

Berlot Anton, »Raseni so spregovorili«, spis v ltd (14.1. — 18.3.), Ljubljana 1977

Berlot Anton, Eine Studie der Sprachen der Rassen oder Etrusker, Zürich 1966

Fioretti Renato, »Sullo stanziamento dei paleoveneti nelle Alpi Giulie«, Iniziativa Isontina, Gorica 1975

Rutar Simon, Zgodovina Tolminskega, Gorica 1882

Menis Gian Carlo, »Storie dal popol furlan«, Corriere del Friuli, Videm 1974

Svoljšak Drago, Raziskovanje prazgodovinske naselbine na Mostu na Soči, Goriški letnik, Nova Gorica 1974

Guida del Friuli, Gorizia con le vallate dell'Isontino e del Vipacco, Videm 1930

Schröder Francesco, Depertorio Genealogico delle famiglie confermate nobili e dei titoli nobiliari esistenti nelle provincie venete, Benetke 1830

Kuhar L. Aloysius, Slovene Medieval History, Studia Slovenica, New York - Washington 1962

Arnež A. John, Slovenia in European Affairs, Studia Slovenica, New York - Washington 1962

Jeza Franc, O ključnih vprašanjih rane karantansko-slovenske zgodovine, založba Baraga, Buenos Aires 1977

(KONEC)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župancič OOOOOOOOO 85 OOOOO

»V zalivu nisem mogel nič prodati, tam ni ne enega beliča med ljudmi. Seveda imam različnih terjatev, pa jih ne dobim, dokler ne izplača Ofotec delavcev na klečeh. Ta Ofotec si je tudi izposodil od mene nekaj tolarjev.«

»Kaj naj zdaj storiva?« je rekel Avgust. »Ti vprašaj mene, in jaz vprašam tebe.«

»Da, ali zakaj si pa prišel sem? Nekakšen namen si pač imel? Stal sem tukaj na nabrežju, ko so odrinili, ona se je odpe-ljala.«

»To vem.«

»Bil jih je cel trop, naštel sem jih petnajst, ki so se vkrcali. Zakaj, si že rekel, da si prišel?«

»Ne, zdaj sem sam in nimam kaj delati, prišel sem, da bi našel tebe.«

»Če bi le mogla oba oditi odtod,« je rekel Avgust in premišljaj.

Edevart je odgovoril: »Ne vem, kako bi se spravil stran, nič nimam.«

Avgust: »Saj imaš uro in zlat prstan...« Sicer pa tudi Avgust zdaj ni bil kdove kako prešeren, mrmral je temne besede in rekel, da je tepec in da se je dal voditi za nos.

Edevartu je bilo menda v tolažbo, so bili tudi drugi bedasti, in je tovariša izpraševal. Ne, ničesar ni izvlekel iz njega, razumel je pa, da je Avgust že imel tehten vzrok, ako je strpel leto in dan v enem kraju. To je bilo najbrže v zvezi s tem, da je zafrčkal svoj zlati prstan. Udaril je kar naravnost in vprašal: »Kje imaš svoj zlati prstan.«

Avgust: »Kje ga imam? Vem, kje je.«

»Pa ga ne moreš dobiti nazaj?«

»Ne, ni kazno.«

»Kaj se nikoli ne vidita?«

»Vidiva se vsak dan. Zakaj vprašuješ?«

»Ne, saj meni nič mar,« je priznal Edevart, ampak katera pa je?«

»Tega ne povem,« je rekel Avgust.

»No.«

»Ne, zakaj ona stoji previsoko, in ne povem ji. Ali tako je, kakor da tiči vrug za tem, zdaj traja že dve leti.«

»Že vem, kako je to!«

»Ali da boš vedel Edevart, zabredel sem čisto po nedolžnem v to.«

»Tudi to vem, kako je, jaz sam sem zabredel tudi po nedolžnem.«

»Ne, ti si že vedel, kaj delaš, jaz pa sem imel kakor zavezane oči.«

»Kako to?«

»Kako to?« Mar sem mogel vedeti, da je omožena, če mi ni povedala? To sem izvedel šele potem, ko je bilo prepozno.«

»Omožena je? Kaj ne moreš povedati, katera je?«

Avgust je zmajal z glavo: »Previsoko stoji.«

Edevartu se posveti: domisli se debelega prstana, ki je tičal v vsej svoji neverjetnosti na nekem sredincu in ji je bil tudi tam prevelik. »Vem, katera je!« je rekel.

»No, potem pa ne izprašuj.«

»To je hudičeva babnica! Kako pa si se z njo zapletel?«

»Ne govori o tem! Imel sem listek do Trondhjema, pa nisem prišel dlje, ko do tod. Vrag vzemi listek! Ali pa ni tega Bog ukrenil? Ko sem stopil z ladje na breg in srečal njo, nisem tukaj nikogar poznal, vprašala je, od kod sem, in ko sem ji povedal, je hotela vedeti, zakaj se nisi vrnil in take reči. Pa da ti naj kar pišem, da sem njen ljubček, je dejala, da naj kar mirno pišem, je dejala in bila je na moč vesela in lepa. Če bi bil slutil, da je omožena — ampak pripovedovala je, da tukaj gospodinj, in tukaj imaš lep zlat prstan, je dejala. Ga hočete? sem vprašal. To se je to splelo.«

»Da, ali kdaj si izvedel, da je omožena —?«

»Čisto prav! Ampak takrat je bilo že prepozno, slišiš? Saj jaz nisem lipov bog in zato sem se pri tisti priči vanjo zatelebal. Čakal sem ves čas, da bi odnehala, pa ne. Sicer pa je poročena z nekakšno

»No, potem pa ne izprašuj.«

»To je hudičeva babnica! Kako pa si se z njo zapletel?«

»Ne govori o tem! Imel sem listek do Trondhjema, pa nisem prišel dlje, ko do tod. Vrag vzemi listek! Ali pa ni tega Bog ukrenil? Ko sem stopil z ladje na breg in srečal njo, nisem tukaj nikogar poznal, vprašala je, od kod sem, in ko sem ji povedal, je hotela vedeti, zakaj se nisi vrnil in take reči. Pa da ti naj kar pišem, da sem njen ljubček, je dejala, da naj kar mirno pišem, je dejala in bila je na moč vesela in lepa. Če bi bil slutil, da je omožena — ampak pripovedovala je, da tukaj gospodinj, in tukaj imaš lep zlat prstan, je dejala. Ga hočete? sem vprašal. To se je to splelo.«

»Da, ali kdaj si izvedel, da je omožena —?«

»Čisto prav! Ampak takrat je bilo že prepozno, slišiš? Saj jaz nisem lipov bog in zato sem se pri tisti priči vanjo zatelebal. Čakal sem ves čas, da bi odnehala, pa ne. Sicer pa je poročena z nekakšno

— O Mihec, kej si se spet prkazau? Kej se ne bojiš več?

— Znaš, Jakec, sm brou u časnikah kej je vse vlada nardila pruti terorizmi. Vse tiste regole, zakone, direktive jn Digos jn vse sorte jn taku si mislem, de zdej teroristi ne bojo mogli nanka migent več jn taku sm se okorajžu jn sm pršu ti nomalo pomagat.

— Prou, prou. Lepu od tebe. Ma kej res misleš, de zdej bo terorizma konc?

— Se zna, de bo. Zatu ke pruti vladi ne moreš jet. Pej sej so tudi pisali kolko so jeh vre polovili jn zaprli. Jn so samo štedirani ledje.

— Ja, tisto je res; so sami štedentje jn profesorji jn dohtarji. Tle se vide kej se učijo na šulah jn univerzah. Jest zmiram pravem, de pod Francam Jožefam je blo drugače. Tabat je šiba pela jn smo jemeli vsi puhne hlače kadar nas je profesor samo pogledau. Ne pej zdej! Sej u šulah komendira samo mularija. Zatu pej je taku. Kej so misleli!

milo Jero, ki se boji miši, mar je to zanj? Zakaj, veš, to ti je presneto lepa dama ena najlepših, kar sem jih videl kdaj po svetu. Zato ni čuda, da sem ves mrtev na njo, ona pa se vselej samo smeje. Zda pa je to tako daleč, da je ne morem več pustiti, zakaj kadar se jaz v katero zaljubim, me ne odtrgaš več od nje. Ali nikoli se še ni zgodilo, da bi bil v katero dve leti zaljubljen, zato pa tudi premisli, da je ta tukaj dama. To se mi ni še nikoli pripetilo. Z zlatim prstanom pa se je taka stvar da sem zadovoljen, če ga hoče nositi vse življenje v spomin, zakaj večkrat mi ga je hotela vrniti, jaz pa ga nisem maral sprejeti.«

»No, potemtakem nji ni dosti do prstana?«

»Ne. In to rečem samo, kadar sem jezen nanjo. Ona pa je dobra ženska in strahovito lepa. Večkrat mi je stisnila kak mosten košček, da je ne morem nikdar pozabiti.«

»Da, da,« je prikimal Edevart, »razumem, da si vanjo zaljubljen.«

»Ne morem si pomagati. Kadar jo zjutraj vidim, tavam ves popoldan kakor po megli, za večerjo jem kašo, pa mislim, da je meso. Hudič vedi, kako je to!« je rekel Avgust.

(Dalje)

— Ja, ja, ma zdej jem bo tisti Digos dau popra. Boš vidu.

— E, Mihec, ti si optimist; ma jest — dokler ne videm — ne verjem. Zatu ke vlada se je že dostikrat napihavala jn pole ni blo vse skupej neč. Se spouneš tisto ke so rekli, de če ti betegar prevede zaračuna, de telefonirej vladi. Povsod so bli plakati jn časniki so pisali jn so povedali tudi numero od telefona. Jn zdej? Kadu se več nanka zmisle na tu?

— Tisto je pej res. Jest se spounem tudi na kuverte za pisma. So rekli de kolko centimetrov more bet pismo dougo jn kolko široko. Še zdej je na kašetah tisti plakat. Jn kadu se zmisle več?

— Ben videš. Pej se spouneš, ke so bli našli pr Colomboti? Kolko let je od tabat?

— E, dosti, jeh more bet, zatu ke za Colombotam je blo še dosti precdnikov, taku de smo na Colombota prou pozabli.

— Ja, dosti let je vre. Jest znam, de se je tisto leto glih rodu od mojga svaka hčere sin Duško. Jn zdej hode vre u šulo ...

— Ben videš? Tolko let; jn kašen nuc smo jemeli od tega?

— Ma smo jemeli pej dosti kreganja. Se spouneš, kaku so se naši teli aden družga pojest, ke so vsi teli jet u Rim. »Jn kolko prestaunikov bo jemu ta jn kolko jeh bo jemu uni jn komi prtiče in komi ne.« Jn pole tisti srečni, ke so šli u Rim so se tam tudi fotografirali. Jn pole?

— Pole je blo vse tiho. Ma smo pej predložili zakonski predlog za globalno zaščito Slovincou.

— Je res. Jn večkrat. Zatu ke se zgodi taku, de predložijo tisti osnutek. Ma prej ku pride na vrsto, pade vlada. Jn kadar pride nova vlada je treba spet predložiti zakonski osnutek. Ma prej ku pride na vrsto, spet pade vlada. Jn kadar pride nova vlada ...

— Jakec, mene me čakajo za trešete. Adijol!